
Uveljavljanje žlahtniteljske pravice

Dr. Jože ILERŠIČ
MKGP, Fitosanitarna uprava RS

Ljubljana, 16. januar 2009

Vsebina

- Žlahtniteljska pravica
- Pogoji za učinkovito uveljavljanje žlahtniteljske pravice
- Zakonske določbe
- Dostop do potrebnih podatkov
- Upravni, nadzorni in sodni postopki
- Sankcije za kršitve (kazenske določbe)

ŽLAHTNITELJSKA PRAVICA

- Žlahtnitelj pridobi žlahtniteljsko pravico z zavarovanjem sorte: **imetnik žlahtniteljske pravice**
- Na enak način se obravnavajo oziroma varujejo žlahtniteljske pravice, tako za imetnike, ki so zavarovali sorto po nacionalnem sistemu kot po sistemu Skupnosti

UVELJAVLJANJE ŽLAHTNITELJSKE PRAVICE

Kršenje žlahtniteljskih pravic

- Zmanjšuje inovativnost (vzgojo novih sort)
- Vodi v nelojalno konkurenco
- Povečuje stroške legalne pridelave
- Povzroča težave pri zdravstvenem varstvu rastlin in zmanjšujejo kakovost materiala

UVELJAVLJANJE ŽLAHTNITELJSKE PRAVICE

- Sorte okrasnih rastlin sledijo modnim in drugim trendom zato se sorte hitro menjajo
- Ni naravnih ali tehničnih ovir pri razmnoževanju okrasnih rastlin (vegetativno razmnoževanje)
- Žlahtnjenje je dolgotrajno in drago
- **Žlahtnitelji želijo zavarovati investicijo**

UVELJAVLJANJE ŽLAHTNITELJSKE PRAVICE

- Žlahtniteljska pravica je zasebna pravica
- Za njeno uveljavljanje je odgovoren predvsem imetnik žlahtniteljske pravice sam
- Sodelovanje uradnih organov (Uprava, inšpekcija)
- Cilj imetnikov žlahtniteljske pravice je čim večja, legalna pridelava materiala njihovih sort.
- Sporazumno reševanje kršitev, legalizacija

ZAKONSKA PODLAGA

Dovoljenje imetnika žlahtniteljske pravice je potrebno za dejanja v zvezi z materialom zavarovane sorte:

- pridelovanje in razmnoževanje,
- priprava materiala zavarovane sorte za razmnoževanje,
- ponujanje v prodajo, prodaja ali druga oblika trženja,
- izvoz in uvoz ter
- shranjevanje materiala zavarovane sorte za te namene

(15. člen ZVNSR)

ZAKONSKA PODLAGA

- Uporaba imena zavarovane sorte je obvezna.
- Semenski material zavarovane sorte se sme dati v promet le, če je pri tem navedeno ime zavarovane sorte (11. člen ZVNSR)

DOSTOP DO POTREBNIH PODATKOV

- Dostop do mesta pridelave
- Dostop do podatkov
- Dostop do materiala zavarovane sorte na meji

Dostop do mesta pridelave

- Potreben, da imetnik oziroma njegov zastopnik pregleda rastline, jih prešteje in vzame vzorec (če je potrebno)
- **ZVNSR tega ne določa**
- Imetniku žlahtniteljske pravice ZVNSR ne daje pravne podlage za vstop v rastlinjak ali na drugo mesto pridelave

Dostop do mesta pridelave

- Direktiva 2004/48/ES o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine
- Izjava Komisije (2005/295)ES) določa, da žlahtniteljska pravica sodi v področje uporabe navedene Direktive
- Te določbe zaenkrat še niso prenesene v ZVNSR
- Direktiva prenesena v naš pravni red z Zakonom o avtorskih in sorodnih pravicah

Dostop do mesta pridelave

- 6. in 7. člen Direktive določata dokaze in ukrepe za njihovo zavarovanje
- ob utemeljenem sumu kršitve in sklepu sodišča, bi imel imetnik žlahtniteljske pravice možnost do dostopa in odvzema vzorcev

Dostop do podatkov

- Zakonska podlaga za dostop do podatkov pri kršenju žlahtniteljske pravice (46. člen ZVNSR)
- Kdor brez dogovora oziroma v nasprotju z dogovorom z imetnikom žlahtniteljske pravice gospodarsko izkorišča oziroma razpolaga z materialom zavarovane sorte, **mora imetniku na njegovo zahtevo dati vse podatke v zvezi s tem.**

Dostop do podatkov

- Če podatkov ne da prostovoljno, lahko imetnik žlahtniteljske pravice zahteva, da pristojni organ (Uprava) izda sklep, s katerim naloži kršitelju dostavo podatkov
- Zaenkrat ni še noben imetnik žlahtniteljske pravice zahteval izdajo sklepa

Dostop do materiala zavarovane sorte na meji

- Če imetnik žlahtniteljske pravice izkaže za verjetno, da bi bila z izvozom ali uvozom materiala zavarovane sorte kršena njegova žlahtniteljska pravica, lahko fitosanitarni inšpektorji na meji na njegov predlog odredijo:
 - da imetnik ali njegov zastopnik pregleda ta material;
 - da se ta material zaseže, izključi iz prometa in shrani (50. člen ZVNSR)

Upravni, nadzorni in sodni postopki

Nadzor nad izvajanjem določb:

- o uporabi imena sorte (11. člen),
- o dejanjih, za katere je potrebno soglasje imetnika žlahtniteljske pravice (15. člen),
- dolžnostih posredovanja podatkov o kršitvi žlahtniteljske pravice (46. člen)

nadzirajo fitosanitarni, kmetijski in gozdarski inšpektorji.

Upravni, nadzorni in sodni postopki

Kadar inšpektor pri opravljanju nadzora utemeljeno sumi, da so kršene določbe zakona (dejanja kršenja žlahtniteljske pravice):

- prepoved pridelovanje,
- razmnoževanje,
- prodajo in drugo obliko trženja materiala zavarovane sorte in
- odredi druge ustrezne ukrepe

Upravni, nadzorni in sodni postopki

- Kdor krši žlahtniteljsko pravico je odgovoren za škodo po splošnih predpisih o povrnitvi škode.
- Imetnik žlahtniteljske pravice lahko poleg odškodnine zahteva tudi prepoved nadaljnjega kršenja.
- Imetniki žlahtniteljske pravice zaračunavajo licenčnino tudi za nelegalno razmnožen material

Upravni, nadzorni in sodni postopki

Sodno varstvo žlahtniteljske pravice

- Tožba se lahko vloži v roku treh let od kršitve, oziroma ko je imetnik zvedel za kršitev, kršitev zastara v petih letih.
- Tožba se vloži pri sodišču, pristojnem za spore o pravicah iz intelektualne lastnine (Okrajno sodišče v Ljubljani)
- Dolgotrajni in dragi postopki

Sankcije

- Kršenje žlahtniteljske pravice je prekršek
- Z globo od 17.000 EUR do 125.000 EUR se za prekršek kaznuje pravna oseba ali samostojni podjetnik, če brez dovoljenja imetnika žlahtniteljske pravice opravlja dejanja iz **15. člena** (pridelava, razmnoževanje, priprava, prodaja, uvoz, izvoz...)

Sankcije

- Za tak prekršek se z globo od 400 do 1.250 EUR kaznuje tudi posameznik

Sankcioniranje nepravilne uporabe imena sorte
(11. člen)

- Kaznuje se trženje materiala zavarovane sorte, če pri tem ni navedeno registrirano ime sorte ali ime ni pravilno navedeno.
- Kaznuje se uporaba imena zavarovane sorte (pri trženju materiala) za material neke druge sorte.

Sankcije

Kaznuje se pridelovalca, če imetniku žlahtniteljske pravice ne da zahtevanih podatkov o kršenju njegove žlahtniteljske pravice.(46. člen)

Hvala za pozornost!